

Bratislavský KURIÉR®

denné aktuality na www.bakurier.sk

Napätie pod napätím

Vedenie veľmi vysokého napätia ponad Veľký Draždiak sa opäť stáva predmetom rokovania medzi Mestskou časťou Bratislava-Petržalka a spoločnosťou Západoslovenská distribučná a. s. (ZSD). Téma začala byť znovu aktuálna, keď distribučná spoločnosť prišla s plánom vymeniť káble a mestská časť navrhla, aby pritom došlo aj k prekládke vedenia. Podarí sa tento problém v najbližších rokoch konečne vyriešiť?

Pokusov bolo niekoľko

Diskusie o prekládke elektrického vedenia nad Draždiakom sa vedú roky. Vznikli najmä preto, že vzdušné vedenie veľmi vysokého napätia predstavuje jednu z hlavných prekážok pre plnohodnotné využitie potenciálu tohto rekreačného priestoru. Už územný plán Bratislavy z roku 2007 predpokladá využitie tohto priestoru pre športové a rekreačné účely.

(pokračovanie na str. 2)

Veľký Draždiak má opäť šancu zbaviť sa vedenia

(Viac sa téme venujeme na str. 2)

Škody po povodniach vyčíslili na približne 112 miliónov eur

Po nedávnych povodniach čelí mestská časť Devínska Nová Ves výrazným výzvam, ktoré sa dotýkajú obyvateľov aj miestnej infraštruktúry. Patrí k tým častiam Bratislavy, ktorú povodne zasiahli najviac. Náklady na obnovu a odstránenie škôd odhaduje starosta Dárius Krajčí na približne 112 miliónov eur.

Situáciu zvládli vďaka pomoci ľudí
Obyvatelia zasiahnutí povodňou sa už vrátili do svojich domovov, viacerí však stále pokračujú v náročnej práci spojenej s odstraňovaním škôd. Kritický stav sa podľa slov starostu podarilo ustáť najmä vďaka pomoci z viacerých strán.

(pokračovanie na str. 5)

Viac ako tisíc dopravných nehôd ročne

Napriek tomu, že narastá edukácia v téme zákazu užívania alkoholu či iných návykových látok, ak si človek sadá za volant automobilu a rovnako tak má Bratislava najviac cyklotrás vo svojej histórii, aby bola zvýšená bezpečnosť cyklistov, zdá sa, že nehôd v hlavnom meste neubúda.

Porovnali sme celý rok 2023 a rok 2024 do

mesiacu september v súvislosti s počtom, typom a dôsledkami dopravných nehôd v Bratislavskom kraji, ktoré si každoročne vyžadujú desiatky obetí a spôsobia škody v rozsahu miliónov eur. Podrobné informácie sme čerpali z Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, zo štatistiky o Dopravnej nehodovosti v SR.

(pokračovanie na str. 6)

Čaká Hrad Devín vyvlastnenie?

Ešte v máji roku 2023 sa Tomáš Taraba, Minister životného prostredia SR prvý raz vyjadril, že má v pláne vyvlastniť Hrad Devín, aby viac nebolo jeho majiteľom hlavné mesto, ale štát. Či vo veci nastal posun a aký má k téme prístup vedenie Bratislavy, sme sa pokúsili zistiť.

„Hrad Devín vrátíme v budúcnosti do vlastníctva Slovenskej republiky, aby pán Vallo nebol jeho pánom a vystaviame na ňom veľký stožiar, na ktorom hrdo bude viať zástava po celý rok,“ uviedol Taraba v polovici predchádzajúceho roka, pričom v obdobných vyhláseniach pokračoval aj tento rok. „Všeobecne musíme otvoriť otázku zvýšenia tej kultúrnej identity aj na týchto kultúrnych pamiatkach. Viete, z Francúzska, Nemecka a z iných lokalít, že je úplne bežné, že všade vejdú zástavy, aspoň jedna na stožiar,“ vyjadril sa k téme minister počas uplynulého leta, pričom svoj názor medzičasom zjavne nezmenil a ako hlavný problém asi vidí stožiar s vlajkou, ktorý na Hrade Devín, jednej z našich najvýznamnejších kultúrnych pamiatok, nie je.

(pokračovanie na str. 5)

Čím nás ohrozuje nebezpečný odpad. **Separujete správne?**

Počas troch októbrových sobôt sa bude v jednotlivých mestských častiach Bratislavy konať tradičný zber komunálneho odpadu, ktorého obsah tvoria škodlivé lát-

ky. Oslovili sme preto spoločnosť OLO s otázkami, prečo je vybraný odpad potrebné odstraňovať špeciálne a zaujímalo nás tiež to, aký je jeho ďalší osud po zbere. Za vyjadrenia ďakujeme Zuzane Balkovej z OLO.

Prečo je potrebné, aby Bratislavčania nevyhadzovali odpad, ktorý je definovaný ako nebezpečný, do bežného komunálneho odpadu?

Keďže ide o nebez-

pečný odpad, podľa legislatívy je zakázané miešať ho s ostatnými druhmi odpadov. Je dôležité, aby Bratislavčania a Bratislavčania nevyhadzovali tieto druhy nebezpečného odpadu do bežného komunálneho odpadu

(do žiadnej zbernej nádoby), pretože takýto odpad môže obsahovať látky škodlivé pre zdravie ľudí a aj pre životné prostredie. Z praxe vieme, že tento druh odpadu môže zreagovať s iným podobným druhom od-

padu (kyseliny, zásady, riedidlá, autobatérie, lepidlá, autobatérie a pod.) v kontajneroch alebo zberových vozidlách a spôsobiť napríklad požiar.

(pokračovanie na str. 4)

Napätie pod napätím

(Dokončenie zo str. 1)

Vedenie obmedzuje výstavbu zariadení občianskej vybavenosti ako sú parky, športoviská a rekreačné zariadenia. Odvtedy sa na stole objavovali rôzne riešenia, ktoré však stroskotali na problémy s nevyriešenými majetkovými právami či financiách. V roku 2016 situácia vyzerala asi najviac nádejne. Samospráva získala finančné prostriedky na prekládku od spoločnosti Dalkia (dnes Veolia Energia Slovensko). No tie napokon neboli použité na plánovanú prekládku, ale na iné účely.

Budúcnosť prekládky

Od roku 2023 prebiehajú nové rokovania medzi Mestskou čas-

Navrhovaná trasa prekládky VVN

ciu prekládky vo výške viac ako 4 milióny eur. Mestská časť rokuje o možnostiach spolufinancovania projektu, pričom sa zvažuje príspevok od ZSD a hlavného mesta, ktoré by tak zhodnotilo svoje pozemky v oblasti.

„Jedným z plánov je to, aby sa na celkové náklady zložila aj distribučná spoločnosť i hlavné mesto, ktorému by sa tak zhodnotili jeho pozemky. Ak by sa tak stalo, odhadujeme, že by sme do projektu prekládky investovali

Dunaj rada odklonila na juh. Zo spodnej strany by obišlo novú bytovú zástavbu v južnej časti Petržalky, nadkrižovalo štátnu cestu I/2 a železničnú trať Bratislava – Rajka a napojilo sa na jestvujúce vedenie. „Celkovo by v takomto prípade bolo demontovaných 12 ks podperných bodov s vedením v dĺžke viac ako 2,3 km nachádzajúcich sa v husto zastavanom území mestskej časti Petržalka,“ uviedla pre noviny hovorkyňa ZSD Michaela Dobošová.

sob etáp výstavby je v tomto prípade možné hovoriť o čase výstavby v rozmedzí 10 až 14 mesiacov. Samotná demontáž vodičov nad Draždiakom je možná v poslednej etape, po sprevádzkovaní preloženého vedenia,“ informovala o odhadovanej dĺžke projektu výstavby Dobošová.

Petržalčania s obavami

Diskusiu o prekládke vedenia však sprevádzajú obavy miestnych z následného spoplatnenia prístupu do areálu. Vedenie Petržalky tieto obavy zmierňuje a tvrdí, že by to

nimi nezaznel ani raz návrh o spoplatnení vstupu na Draždiak v prípade, že by sa stal oficiálnou rekreačnou zónou, preto máme za to, že obavy verejnosti zo spoplatnenia sú v tomto štádiu bezpredmetné,“ uviedla samospráva.

V druhej polovici októbra 2024 sa uskutoční séria verejných prerokovaní, na ktorých bude obyvateľom predstavený projekt prekládky vedenia. Obyvatelia Petržalky a návštevníci Draždiaka budú mať možnosť vyjadriť svoj názor a zároveň klásť otázky týkajúce sa budúcnosti tejto rekreačnej lokality.

Stretnutia sú naplánované ešte na **utorok 22. októbra v Dome kultúry Zrkadlový háj a posledné na štvrtok 24. októbra na ZŠ Nobelovo námestie 6.**

Prekládka vzdušného elektrického vedenia nad Draždiakom predstavuje kľúčový krok pre budúci rozvoj Petržalky a jej športovo-rekreačných kapacít. Tento projekt je dôležitý nielen z hľadiska zvýšenia atraktivity Draždiaka ako kúpaliskovej a rekreačnej zóny, ale aj pre zlepšenie kvality života obyvateľov Petržalky.

(jp)

Historické pozadie a vznik jazera

Veľký Draždiak, prírodné jazero v Petržalke, vznikol ako vedľajší produkt ťažby štrku, ktorá prebiehala v oblasti už pred niekoľkými desaťročiami. Elektrické vedenie, ktoré dnes križuje Draždiak, bolo nad územím zavedené ešte predtým (začiatkom 60-tych rokov), než došlo k vytvoreniu jazera. Pôvodne sa na mieste nachádzalo bagrovisko s minimálnym množstvom vody. Voda do jazera začala prúdiť až po napustení Gabčíkovskej zdrže, čo umožnilo naplnenie jazera a jeho postupný rozvoj ako rekreačnej zóny. V tomto čase však nikto nepredpokladal, že Draždiak sa v budúcnosti stane významnou rekreačnou lokalitou.

Technickú náročnosť novej trasy projektu zo strany vlastníkov (MČ ním nie je) nebol správny krok. „Tomuto

Termíny verejných prerokovaní:

22.10. 2024, 18:00 – 20:00 | DK Zrkadlový háj
24.10. 2024, 18:00 – 20:00 | ZŠ Nobelovo námestie 6

so sebou ponesie aj komplikovanejší spôsob zakladania podperných bodov v záplavovom území rieky Dunaj. „Vzhľadom na navrhovaný spô-

názoru sú naklonení aj väčšina vlastníkov pozemkov – Štátne lesy SR, magistrát hlavného mesta a súkromné spoločnosti. Na spoločných rokovaníach s

ťou Bratislava-Petržalka a ZSD, pričom jedným z hlavných cieľov je nájsť spôsob, ako preložiť vedenie a uvoľniť tak priestor na ďalší rozvoj Draždiaka. ZSD v apríli 2024 predložila cenovú ponuku na realizá-

ciu prekládky vo výške viac ako 4 milióny eur. Mestská časť rokuje o možnostiach spolufinancovania projektu, pričom sa zvažuje príspevok od ZSD a hlavného mesta, ktoré by tak zhodnotilo svoje pozemky v oblasti.

Technicky náročná nová trasa

Vedenie prichádzajúce od Podunajských Biskupíc by mestská časť aj distribúcia po prekrižovaní rieky

Máte zaujímavú tému? Staňte sa našimi ďalšími očami v teréne. Vaše námety posielajte na: redakcia@bakurier.sk

Mesačník Bratislavský kuriér vydáva Staromešťan, s.r.o. (Sedlárska č. 8, 811 01 Bratislava, IČO: 36842834)

Šéfredaktor: Peter Kimijan, sefredaktor@bakurier.sk, Redakcia: Jana Pohanková, Veronika Trojanová. E-mail: redakcia@bakurier.sk.

Inzercia: inzercia@bakurier.sk. Grafika: Rastislav Biznár, r.biznar@gmail.com. Tlač zabezpečuje CROMWELL a.s. Registrované MK SR: EV3820/09. ISSN 1338 - 1830.

Distribúcia: vlastné stojany a na frekventovaných miestach Bratislavy - 74 lokalít.

Ministerstvo odstránenie cyklotrasy nežiada, budú postačovať korekcie

Ked' v roku 2023 na Vajanského nábreží pribudla cyklotrasa, ktorá zmenila charakter dopravy v celom tomto úseku, išlo o mimoriadne diskutovanú tému. V tom čase sa jej chytili aj podaktorí kandidáti do parlamentu. Chceli ju dať odstrániť, s čím rátal aj primátor Matúš Vallo. No zdá sa, že za viac ako rok sa situácia na nábreží výrazne zmenila.

Začiatkom októbra pred cyklotrasou na Vajanského nábreží usporiadal tlačovú besedu minister dopravy Jozef Ráž, spolu so straníckymi kolegami, poslancom Richardom Glückom a Jánom Mažgútom. Práve spomínaní poslanci pred voľbami avizovali, že v prípade ich zvolenia do parlamentu, budú robiť všetko pre to, aby cyklotrasa z Vajanského nábrežia zmizla. Pred koncom roka 2023 preto aj samotný primátor Bratislavy rátal s tým, že na neho začne nová vláda v tomto ohľade vyvíjať tlak a cyklotrasa bude musieť byť odstránená. Počas

aktuálnej tlačovky už ale minister dopravy o takto radikálnom kroku nerozprával.

40 dní sa odpočítava

„Táto veľmi známa cyklotrasa sa bude musieť zmeniť. Štátny odborný dohľad uložil mestu doručeným výsledkom protokolu výzvu, aby do 40 dní túto cyklotrasu upravil. Bude musieť odstrániť do 40 dní obrubníky z tejto cyklotrasy, ktoré spôsobovali viacerým vodičom nehody a taktiež bude musieť zúžiť túto cyklotrasu v tých miestach, kde obmedzila cestu, ktorá týmto spôsobom nespĺňa technické normy,“ priblížil výhrady Jozef Ráž mladší, ktorý zároveň zdôraznil, že ak magistrát nariadené opatrenia nevykoná, hrozí mu podľa aktuálneho cestného zákona pokuta do výšky 33.190 eur. Ak by nedošlo k náprave, rezort môže udeliť pokutu dokonca opakovanne, a to až do výšky trojnásobku hornej hranice pokuty.

S ministrom hľadajú prienik

Oslovili sme preto aj primátora Matúša Val-

la, ktorý tému komentoval obsérne: „Hneď na úvod chcem povedať, že s pánom ministrom máme korektnú diskusiu a na mnohých témach sa vieme zhodnúť. Na tejto jednej sa však nezhodneme. Po niekoľkých mesiacoch skúmania cyklotrasy nám jeho rezort doručil výzvu, v ktorej už nehovorí o rušení cyklotrasy, ale žiada na nej zosúladiť dopravné značenie tak, aby bolo v súlade so všetkými normami a predpismi. Značenie na nábreží tak, ako je dnes, sme opakovanne preverovali. Jednoznačne máme za to, že je v súlade s predpismi a k celému projektu vydal súhlasné stanovisko aj Krajský dopravný inšpektorát. Preveríme však konkrétne výhrady ministerstva a ak sa ukážu byť vecné, nevidíme problém takéto miesta upraviť,“ pristupuje k téme vecne Vallo, ktorého by sme mohli považovať za otca spornej cyklotrasy v Starom Meste.

Primátor sám vníma nedostatky

„Ministerstvo dopravy zároveň žiada, aby mesto odstránilo ob-

rubníky, ktoré oddelujú cyklotrasu od prilahlého jazdného pruhu pre autá, pretože vraj tvoria prekážku na ceste. V tomto prípade budeme určite voči výzve ministerstva namietajú, keďže tieto obrubníky sú určené ako vodiace dopravné zariadenie, a za také ich považoval aj Krajský dopravný inšpektorát, ktorý k projektu vydal súhlasné stanovisko. Ich zmyslom je zvýšenie bezpečnosti cyklistov jazdiacich v oddelenom cyklopruhu a navyše ani nie je v pôsobnosti ministerstva dopravy posudzovať toto zvolené riešenie,“ pokračoval vo svojom vyjadrení pre Bratislavského kuriéra primátor, ktorý dokonca sám vníma potrebu zmien, v prípade masívnych obrubníkov. „Hoci odstránenie obrubníkov budeme namietajú, neznamená to, že zároveň neuvažujeme o inom type tohto oddelovníka, ktorý nemusí byť tak masívny, ale ktorý bude zároveň aj naďalej dostatočne chrániť tisíce cyklistov a cyklistov, ktorí jazdia po tejto trase, vrátane rodín s deťmi,“ dodal a nevyhol sa ani

konkrétnym číslom, vďaka ktorým trvá na tom, že cyklotrasa na Vajanského je úspešný projekt. Ibaže si na jeho ocenenie museli Bratislavčania zvykať postupne.

Čísla ukazujú vyťaženosť

„Mrzí ma, že niektorí vládni poslanci túto cyklotrasu naďalej populisticky zneužívajú ignorujúc fakt, že situácia na tomto mieste sa oproti prvým týždňom už dávno zmenila. Cyklotrasa na Vajanského sa pomerne rýchlo stala jednou z najobľúbenejších a najfrekventovanejších v Bratislave (automatické cyklosčítače ukazujú 40.000 prejazdov cyklistov mesačne) a dopravné dáta jednoznačne potvrdzujú, že jazdné doby pre

autá na tomto úseku sú už porovnateľné s tými, aké boli pred realizáciou projektu. Sme presvedčení, že historické centrum mesta nemá od Dunaja predeľovať štvorprúdová cesta a nemyslíme si, že štát by mal samosprávam určovať, ako si má mesto organizovať dopravu, kde má byť cyklotrasa, kde má byť jednosmerka a kde zákaz vjazdu. Na to je samospráva, ktorá túto situáciu vyhodnocuje z pohľadu potrieb obyvateľov a rozvoja mesta, a nie z pohľadu predvolebných vyhlásení politikov,“ uzavrel primátor Matúš Vallo, ktorý sa teda podnetom zo strany ministerstva dopravy aktuálne intenzívne zaoberá.

(vt, zdroj foto fcb)

Petržalka čelí opäť vykrádaniu bytov

Naše najväčšie sídlisko čelí neprijemnostiam. Tentoraz organizovaným skupinám, ktoré v Petržalke vykrádajú byty.

Vykrádanie bytov v Petržalke nie je žiadnou novinkou, no aktuálne polícia dvíha varovný prst a obyvateľov prosí, aby boli obozretnější. „Policiasti Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave V

zaznamenali v rámci mesiaca september a október 2024 zvýšený počet krádeží vlámaním do bytov. Podľa doposiaľ zistených informácií, vo všetkých prípadoch neznámi páchatelia sofistikovaným spôsobom prekonali bezpečnostné zámky s plochým kľúčom. Taktiež na viacerých vstupných vchodoch do bytových domov, kde sa nachádzali vykradnuté byty,

boli prelepené magnetmi zabráňujúce neoprávnenému vniknutiu do obytného domu, čím tzv. DEK systém znefunkčnili,“ priblížila štátna polícia, podľa ktorej štatistiky sa najväčšie škody na majetku stali v lokalitách: Ľubovnianska ulica a jej okolie, Jasovská ulica a jej okolie, Ševčenkova ulica a jej okolie a Turnianska ulica a okolie.

Všimajte si podozrivé osoby

V prípade, že majú obyvatelia petržalských bytov obavy o svoje bezpečie či majetok, mali by sa podľa strážcov zákona riadiť nasledovnými odporúčaniami. „Osoby, ktoré nepoznate v žiadnom prípade nevpušťať do vnútorných priestorov bytových domov, dôkladne si skontrolujte vstupné dvere do bytových

domov. V prípade, ak nájdete podozrivé prelepenie magnetov, ihneď volajte políciu na čísle 158. Všimajte si neznámych ľudí, ktorí sa pohybujú v spoločných vnútorných priestoroch bytových domov. Pri plánovaní dlhšej neprítomnosti nenechávajte v byte šperky, hodinky a cennosti, pretože práve tieto veci boli odcudzené neznámych páchatelom v prípadoch,

ktoré sa stali na území Bratislavy,“ upresnil hovorca Krajského riaditeľstva PZ v Bratislave. Pritom platí, že tieto pravidlá treba zdôrazňovať najmä starším, samostatne žijúcim obyvateľom Petržalky, ktorí patria medzi najzraniteľnejšiu skupinu spoluobčanov a pre zlodejov bývajú ľahším cieľom.

(vt)

Čím nás ohrozuje nebezpečný odpad. Separujete správne?

(Dokončenie zo str. 1)

Preto správna a zodpovedná likvidácia nebezpečného odpadu pomáha predchádzať požiarom či iným nehodám počas odvozu a spracovania odpadu. Recyklácia alebo špeciálna likvidácia umožňuje bezpečné spracovanie takýchto materiálov s čo najmenším dopadom na životné prostredie a znižuje tak environmentálnu záťaž. Preto je veľmi dôležité odniesť odpad s obsahom nebezpečných látok z domácností na Zberný dvor OLO alebo odpad odovzdať v rámci zberu, ktorý organizuje hlavné mesto v spolupráci s OLO a všetkými mestskými časťami pravidelne 2x do roka (jar, jeseň).

Aj keď ste už niektoré modelové situácie uviedli, no aké hlbšie problémy takáto nezodpovednosť ľudí spôsobuje či môže spôsobovať?

Okrem vyššie uvedených situácií, ak sa takýto odpad dostane do kontajnera alebo aj do zberového vozidla a zreaguje, si uvedieme ďalší príklad: ak

hodíme plastovú alebo kovovú nádobu s farbou do modrého kontajnera na papier alebo do žltého kontajnera - farba sa môže vyliať. Môže to spôsobiť kontamináciu odpadu a problémy pri jeho recyklácii, čo môže mať za následok to, že odpad ktorý sa mohol zrecyklovať sa nezrecykluje.

Možno to niektorí obyvatelia vnímajú tak, že kým dvakrát ročne dôjde k zberu tohto škodlivého odpadu, tak dovtedy ho nemajú kde a ako uschovať. Tak skúsme vysvetliť. Akým spôsobom manipulovať s ne-

bezpečným odpadom dovtedy, kým ho vytriedime na špeciálne odberné miesto?

Obyvatelia nemusia takýmto druhmi odpadov čakať ani ich nikde skladovať. Tento druh odpadu – v pôvodných obaloch a riadne identifikovaný, môžu pôvodcovia komunálneho odpadu – fyzické osoby – ne- podnikatelia, ktorí sú zapojení do systému množstvom zberu komunálneho odpadu v Bratislave, odovzdať bezplatne na Zberný dvor OLO a. s. na Starej Ivanskej ceste 2, od pondelka do soboty, v čase od 08:00 – 18:00 hod.

Akým spôsobom následne po zbere OLO tento nebezpečný odpad spracúva / odstraňuje?

Uvedené odpady spoločnosť OLO odovzdáva oprávneným spoločnostiam na následné spracovanie a likvidáciu.

dukto, mali by ich odovzdať kompletne, v pôvodných obaloch a identifikovateľne na ďalšie spracovanie oprávnenou osobou v zmysle zákona o odpadoch.

Koľko ton takéhoto nebezpečného odpadu sa vyzbiera v Bratislave ročne,

častí v priemere 17 ton, pričom jarný zber (cca 18 ton), je o niečo silnejší ako jesenný zber (cca 15 ton). Obyvatelky a obyvatelia Bratislavy, ako sme uviedli vyššie, majú rovnako možnosť odovzdať nebezpečný odpad aj na Zberný dvor, na Ivanskej ceste celoročne. Minulý rok (2023) odovzdali návštevníci na Zberný dvor cca 28 ton, z toho najväčší podiel odovzdaného odpadu mali farby a lepidlá. Približne 50 % z celkového množstva.

To znie pozitívne. Narastá teda motivácia ľudí separovať nebezpečný odpad v posledných rokoch alebo nevnímate nárast vyzbieraného množstva?

Zber nebezpečného odpadu z jarného a

Ktorý odpad považujeme za škodlivý a akým spôsobom ho možno odstrániť:

Rozpúšťadlá, chemikálie, oleje a tuhy, pesticídy, fotochemické látky, detergenty, farby, lepidlá – všetky tieto tekuté látky musia byť uzavreté v pevných a nepoškodených obaloch, z ktorých sa látky neuvolňujú. Maximálne množstvo takto odovzdávaného odpadu je 5 kg na osobu. Obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované nebezpečnými látkami, budú odoberané ako obaly len z minimálnym zvyškom kontaminantu.

Batérie sa odoberajú len olovené (autobatérie), nikel-kadmiové-NiCd, alkalické-Zn, nikelmetalhydridové NiMH. Neodoberajú sa batérie, ktoré sú na báze lítia: Li-o, Li-Pol, Li-ion - el. náradia, mobily, notebooky, bicykle, kolobežky, gombíkové, el. cigarety a pod.

Elektroodpad, ako napríklad žiarivky (v nepoškodenom stave) a iný odpad obsahujúci ortuť (v nepoškodenom stave), vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluorované uhľovodíky (chladničky, mrazničky a pod.), vyradené elektrické a elektronické zariadenia a spotrebiče (počítače, televízory, monitory, žehličky, práčky, mixéry a pod.), možno priniesť len v nedemontovanom stave.

Môže sa škodlivú látku z odpadu, napríklad kovového - chladnička, pokúsiť odstrániť samotný majiteľ?

Obyvatelia by určite nemali odstraňovať škodlivé látky z pro-

respektíve po každom zbernom kole, čiže 2x ročne?

Zber nebezpečného odpadu sa vykonáva v 17 mestských častiach 2x do roka, a to na jar a jeseň. Počas tohto zberu sa vyzbiera zo 17 mestských

jesenného zberu, ako i množstvo dovezeného nebezpečného odpadu na zberný dvor, sa pohybuje približne na rovnakej úrovni.

(vt, zdroj foto fcb)

VÝKUP

MINCE - BANKOVKY

0902 168 083 www.HORINKA.sk Lužná 14, BA

Čaká Hrad Devín vyvlastnenie?

(Dokončenie zo str. 1)

Hrozí vyvlastnenie?

Predpokladalo sa, že tému minister v rámci koalície otvorí ihneď po letných prázdninách, no zjavne sa tak zatiaľ nestalo. „Teraz je obdobie, kedy s tým určite s nejakým návrhom prídeme. Preferujem, aby to bol vládny návrh zákona a nie poslanecký,“ ubezpečoval ešte donedávna, no na naše aktuálne otázky k Hradu Devín a jeho snahe o vyvlastnenie, sa rezort životného prostredia nevyjadril. Naopak, vedenie hlavného mesta Bratislava, nám prostredníctvom hovorcu Petra Bublu, poskytlo na danú tému komplexný názor. Navyše, ani podľa stanoviska magistrátu vo veci doposiaľ nenastal posun: „Hrad Devín neponúkame na predaj, nerokujeme s ministrom Tarabom ani s nikým iným o jeho prevode na štát, čiže je dôvodné sa domnievať, že ak pán minister hovoril o tom, že hrad bude patriť štátu, tak zrejme jedine vyvlastnením. K tomu treba povedať, že podľa našej legislatívy je vyvlastnenie možné iba v

nevyhnutnej miere, vo verejnom záujme a za primeranú náhradu, a to len vtedy, ak cieľ vyvlastnenia nemožno dosiahnuť dohodou alebo iným spôsobom. V prípade ohláseného úmyslu ministra životného prostredia vyvlastniť Hrad Devín, nie je splnené ani jedno z uvedeného,“ domnieva sa vedenie bratislavského magistrátu.

Problematická (ne) vlajka

Ako diskutabilnú vec tiež vedenie hlavného mesta vníma aj samotnú myšlienku, či skutočne ide o verejný záujem. „Za verejný záujem sa rozhodne nedá považovať vymyslená epizóda s vlajkou na stránicom mítingu pred roka. Pripomíname, že hlavné mesto vtedy nikomu nezakazovalo vnieť slovenskú vlajku do priestorov hradu. Keďže bol však tento míting ohlásený počas návštevných hodín múzea, trvali sme na dodržiavaní návštevného poriadku, v zmysle ktorého nie je - najmä kvôli bezpečnosti návštevníkov - povolené vnášať do areálu nadrozmerne predmety, vrátane

vlajkových tyčí. Demonštrovať svoj vzťah k vlasti, tradíciám, histórii a k jej pamiatkam, sa dá aj pri rešpektovaní pravidiel, ktoré si na ich ochranu sami na Slovensku prijímame. O nič iné sme organizátorov uvedeného podujatia ani nežiadali,“ upresnil nám hovorca situáciu z minulosti, ktorá bola zrejme prvotným spúšťačom toho, že si minister Taraba zaumienil pripraviť Bratislavu o vzácny historický objekt, ktorý je celoročne mimoriadne obľúbenou atrakciou pre turistov.

Vraj zanedbaný areál

Podľa názoru ministra je problémom aj to, že súčasný majiteľ do

pamiatky neinvestuje dostatočné množstvo prostriedkov. „Nesúhlasím s týmto názorom, podľa mňa ten areál je dosť významne zanedbaný. Som presvedčený, že štát má nadozorne väčšie finančné možnosti, ako jednotlivé samosprávy,“ mieni Taraba, no vedenie Bratislavy mu v tomto rázne oponuje: „Hrad Devín je jednou z našich najvýznamnejších národných kultúrnych pamiatok a zároveň jedným z najpríjemnejších výletných miest Bratislavy. Adekvátna k jeho významu je aj naša starostlivosť oň. Len minulý rok bol napríklad úspešne ukončený rozsiahly projekt, ktorý bol jedným z najvýznamnejších na

záchranu pôvodných hradných architektur na Hrade Devín za celé desaťročia. Okrem nového informačno-navigačného systému pre návštevníkov múzea, tu boli inštalované aj viaceré haptické prvky sprístupňujúce areál hradu nevidiacim a slabozrakým, audio sprievodca, ale rovnako sa vykonala sanácia a statické zabezpečenie hradných múrov, či sanácia a rekonštrukcia odkrytých historických architektur v areáli hradu. Do rekonštrukcie a údržby hradu hlavné mesto za ostatné roky investovalo státisíce eur a množstvo energie, pričom správnosť našich krokov a kvalitu poskytovaných služieb, potvrdzuje aj

neustále rastúca návštevnosť hradu. Ročne nám sem príde 200 000 návštevníkov zo Slovenska aj zahraničia. Myslíme si, že práve toto sú aktivity, ktoré vyjadrujú skutočný vzťah k pamiatkam, k tradíciám aj k histórii,“ dodal hovorca Peter Bubla, ktorý si neodpustil rečnícku otázku. „Ak má byť dôvodom vyvlastnenia Hradu Devín fakt, že na ňom neveje slovenská vlajka, tak tomu nerozumíme. Z úrovne vedenia hlavného mesta sme vedeniu ministerstva prisľúbili, že budeme hľadať možnosti, ako vlajky do areálu hradu osadiť. A ministerstvo je informované o pokročilom štádiu tohto projektu, pre vybudovanie trvalého aj príležitostného osadenia vlajkosláv v areáli hradu,“ z čoho jasne vyplýva, že Hrad Devín bude možno už čoskoro zdobiť vejúca zástava Slovenskej republiky.

Komu by to pomohlo?

Na záver hovorca Magistrátu hlavného mesta Bratislava uviedol presvedčenie, že „vo vyjadreniach pána Tarabu o vyvlastnení hradu nie je nič, čo by malo priniesť zlepšenie kvality poskytovaných služieb alebo starostlivosti o túto kultúrnu pamiatku. Skúsenosti s krokmi ministrov a ministerky tejto strany voči inštitúciám skôr vytvárajú priestor pre obavy o ich budúcnosť, a preto s návrhom na vyvlastnenie Hradu Devín nemôžeme v žiadnom prípade súhlasiť.“ Ako a či vôbec sa bude téma vyvíjať aj naďalej, budeme priebežne sledovať.

(vt, zdroj foto fcb)

Kedy a kam viete nebezpečný odpad zaniest' najbližšie:

Dátum	Čas	Mestská časť	Adresa pristavenia vozidla
19.10.2024	08:00 – 09:00	Rača	Jurkovičova ul, (cca 20 m od Alstrovej)
19.10.2024	09:10 – 10:00	Rača	Parkovisko pri OD Jednota zo strany Hubeného
19.10.2024	08:00 – 10:00	Vrakuňa	Žitavská 5, objekt Žitava
19.10.2024	08:00 – 10:00	Nové Mesto	areál EKO Podniku na Račianskej ul.
19.10.2024	10:30 – 12:30	Vajnory	Zberný dvor na ul. Pri Mlyne, (v objekte starej zberne druhotných surovín)
19.10.2024	10:30 – 12:30	Podunajské Biskupice	areál MÚ Žiacka 2
19.10.2024	10:30 – 11:30	Staré Mesto	roh ulíc Kýčerského/Jozefa Krónera
19.10.2024	11:40 – 12:30	Staré Mesto	Lovinského ul. parc. 4757/27
26.10.2024	08:00 – 10:00	Čunovo	Na hrádzi, zberné miesto
26.10.2024	08:00 – 10:00	Jarovce	kontajnerové stanovište ŠTUDIENAC
26.10.2024	08:00 – 10:00	Ružinov	Ružová dolina, parkovisko pred kúpaliskom Delfín
26.10.2024	10:30 – 12:30	Rusovce	Vývojová ul., zberný dvor – RUSEKO
26.10.2024	10:30 – 12:30	Petržalka	Ovsištské nám. č. 1, vedľa OD Jednota

Viac ako tisíc dopravných nehôd ročne

(Dokončenie zo str. 1)

Uzavretý nehodový rok 2023

V roku 2023 bolo v Bratislavskom kraji celkovo 1351 dopravných nehôd. Z nich bolo 24 účastníkov usmrtených, 78 ťažko zranených, 540 ľahko zranených a celkové škody z týchto nehôd sa vyšplhali do výšky 6 190 790 eur. Z toho 195 dopravných incidentov nastalo mimo obce a zvyšok, teda 1156 v obci. Zaujímavosťou je, že účastníkmi nehôd boli v drivej miere muži – v počte 690. Žien bolo pri nehodách „iba“ 214. Ako najkolíznejšia časť Bratislavy, sa ukazuje Bratislava V. Na jej území sa stalo 268 dopravných nehôd. V časti Bratislava

II došlo k 241 nehodám, v Bratislave III a IV k identickému počtu 183 dopravných nehôd, no a najmenej ich bolo v Starom Meste. Teda v Bratislave I, kde došlo k 112 autonehodám.

Aj tento rok jazdia horšie muži

Aj keď rok 2024 nie je uzavretý, aktuálne čísla ukazujú, že bude v porovnaní s rokom minulým na približne rovnakej úrovni. Teda, zostáva dúfať, že nebude horší. V tomto roku sa v Bratislave doposiaľ stalo 977 dopravných nehôd. V rámci nich bolo 19 ľudí usmrtených, 33 ťažko zranených, 406 ľahko zranených. Mimo obce sa ich stalo 165 a v obci 812, teda väčšina. Celková

škoda bola vyčíslená na sumu 4 808 930 eur, pričom opätovne boli na vine autonehody najmä muži. Až v 482 prípadoch bol hlavným vinníkom muž, v 200 prípadoch žena – šoférka. Zaujímavé je tiež zistenie, že hlavnými aktérmi dopravných kolízií v hlavnom meste, sú páni vo vekovej kategórii 45 – 49 rokov (celkovo 61 nehôd). Ako ďalej ukazuje štatistika, najkrízovejším dňom v týždni je pondelok, kedy sa odohráva väčšina kolízií a z mesiacov to bol

jún. Hlavnou príčinou, kedy k dopravným nehodám vôbec dochádza, je porušovanie povinností vodiča. Doposiaľ v roku 2024 hral alkohol za volantom hlavnú rolu v 8,60 % prípadov.

58 nehôd áut s cyklistami

Ako sa zdá z údajov ministerstva vnútra, najviac krízových udalostí na cestách zažíva aj tento rok Bratislava V, ktorá už má za sebou 217 nehôd. Nasleduje Bratislava II so 149 autonehodami,

Bratislava IV so 131 prípadmi, Bratislava III, kde bolo 114 kolízií a ako najbezpečnejšia sa aj tentokrát ukazuje Bratislava I, kde bolo 101 a utonehôd. Zaujímali sme sa aj o to, v koľkých prípadoch dopravných nehôd, došlo k stretu automobilu s cyklistom. „Počas obdobia 8 mesiacov bolo na území Bratislavského kraja spôsobených 58 dopravných nehôd s účasťou cyklistu a z tohto počtu cyklisti zavinili 31 dopravných nehôd,“ priblížila nám

hovorkyňa MINV SR Silvia Šimková. Detaily týchto nehôd sa ale aj kompetentným zisťujú ťažšie. „Krajský dopravný inšpektorát KR PZ v BA nedisponuje samostatne spracovanou štatistikou, ktorá by zahŕňala najnehodovejšie úseky za účasti cyklistov. Do štatistiky sú zahrnutí všetci účastníci cestnej premávky,“ doplnila

(vt)

Poradie najnehodovejších úsekov a ulíc (ciest) na území Bratislavského kraja podľa počtu dopravných nehôd za obdobie 8 mesiacov 2024:					
Názov ulice (číslo cesty)	OKRES	Počet DN	POČET		
			USMRT.	ŤZ	ĽZ
Panónska cesta	BA 5	15 DN	0	1	7
Mlynské Nivy	BA 1 a 2	12 DN	0	0	5
Račianska	BA 3	9 DN	0	0	5
Vajnorská	BA 3	9 DN	0	0	3

www.konditoreikormuth.sk

Konditorei Kormuth

BRATISLAVA SEDLÁRSKA 8

Škody po povodniach vyčíslili na približne 112 miliónov eur

(Dokončenie zo str. 1)

„Situácia, ktorej sme čelili, bola mimoriadne vážna a som rád, že sa nám ju spoločným úsilím podarilo zvládnuť. A zvládli sme to všetko práve vďaka ľuďom“, uviedol starosta. Mestská časť naďalej pracuje na odčerpávaní spodnej vody, čistení verejných priestorov a hodnotí stav zaplavených miest. „Čistíme zasiahnuté

boli dopravené, zabezpečujeme potrebné obhliadky zaplavených a poškodených miest“, priblížil neutíchajúce práce starosta.

Prepady v areáli školy

Vďaka spodnej vode zaznamenala mestská časť prepady aj na miestach, ktoré neboli zatopené. Príkladom je ihrisko na Základnej škole Ivana Bukovčana, ktoré je z jednej

podnety na preskúmanie.

„Obhliadol už ihrisko v areáli našej základnej školy, ktoré je aktuálne z dôvodu prepádov pôdy z jednej tretiny zatvorené. Komunikujeme s ním aj ohľadom stavu vodnej nádrže, aby sme vedeli, aké práce bude potrebné a nevyhnutné vykonať“, informoval o následkoch povodní starosta.

miesta, odčerpávame vodu, vypustili sme vodnú nádrž, aby sme následne mohli vyčistiť nánosy, ktoré tam

tretiny uzatvorené. Množstvo práce po povodniach má aj geológ. V mestskej časti aktuálne rieši viaceré

Cyklotrasy zaplavené nánosmi

Ak sa radi vydávate na cyklopotulky v okolí Devínskej Novej

Vsi, svoju obľúbenú trasu v tejto mestskej časti zatiaľ vynechajte. Cyklotrasy zostali podľa vyjadrení mestskej časti silno poškodené a zaplavené nánosmi. „Na viacerých miestach je potrebné ich očistenie od nánosov, ktoré po vode ostali, a následne bude možné určiť ich celkový stav a vyčíslit škody“, poznamenal starosta. Hľadať podporu na ich opravu bude u Bratislavského samosprávneho kraja.

Budúcnosť je v nových protipovodňových riešeniach

Po skaze, ktorú tento rok priniesla veľká voda, sa mestská časť plánuje zamerať na zlepšenie protipovodňovej ochrany. V pláne je výstavba suchého poldra Kamenáče, ktorý by mal zabrániť budúcim podobným záplavám. Tento polder bude zadržiavať veľký objem vody pri prívalových dažďoch a ochráni tak miestne obyvateľstvo pred ďalšími katastrofami. „V prípade veľkého prívalového dažďa by sa voda odklonila práve do tohto poldra, ktorý by ju zadržal. Ak sa doplnia aj čer-

padlá, takáto situácia sa bude dať zvládnuť. Návrhy a projekty existujú, práve na ich realizáciu by mali byť použité aj európske peniaze“, doplnil starosta Devínskej Novej Vsi.

Náklady na obnovu a odstránenie škôd sú odhadované na približne 112 miliónov eur. Táto suma zahŕňa nielen škody na domoch a infraštruktúre, ale aj protipovodňové opatrenia, techniku a celkovú obnovu.

(jp, zdroj foto fcb)

Škody v mestských lesoch sa môžu vyšplhať až na 200 tisíc eur

Povodne zasiahli aj viaceré oblasti mestských lesov Bratislavy, pričom najviac poškodené boli Partizánska lúka, mlyn Klepáč, Kačinská dolina a oblasť nad II. lomom. Zničené boli mosty a podmylo asfaltové cesty, pričom drevené mostíky cez potoky boli odplavené. „Na Partizánskej lúke bolo nutné vyčistiť takmer všetky detské ihriská, dosypať štrk a štiepku na dopadové plochy,

vyčistiť konáre a naplaveniny“, Bratislavský kuriér informoval o škodách Marek Páva, riaditeľ Mestských lesov v Bratislave. Na prevencii sa podľa riaditeľa pracuje dlhodobo, no na takéto extrémne počasia nestačia. „Dlhodobo budujeme odrážky na lesných cestách, drobné aj väčšie mokrade na zadržanie vody v krajine. Tieto opatrenia pomáhajú pri bežných dažďoch, avšak rozsah zrážok bol te-

raz extrémny“, uviedol. V celom lesoparku spadli aj stovky stromov a stále prebieha ich odstraňovanie. Aktuálne sú však už všetky oblasti pre verejnosť dostupné. Škody v lesoch nateraz odhadol na 150 až 200 tisíc eur. Celkovo miestne ekosystémy povodne výrazne neovplyvnili. V tejto súvislosti bude ešte prebiehať monitoring počtu rýb, rakov a salamandier na Vydrici. (jp, zdroj foto fcb)

Veľká snehová nádielka v Bratislave?

Pred pár týždňami našu oblasť zasiahli ničivé povodne, aké sme v Bratislave dlho nezažili. Vo všeobecnosti platí, že extrémne počasie sa stáva súčasťou našich životov. O tom, prečo je tomu tak, sme sa porozprávali s meteorológom **Mgr. Jozefom Csaplárom** a klimatológom **RNDr. Pavlom Faškom CSc.** zo Slovenského hydrometeorologického ústavu.

Je známe, že počasie sa dá predpovedať s určitou na cca 10 - 14 dní dopredu. Prečo to nie je možné s väčším časovým náskokom a bude to vôbec niekedy možné?

Operatívne modely z rodiny ALADIN nám poskytujú predpoveď na 3 dni, celoplanetárne na cca 2 týždne (dá sa rozlíšiť predpoveď každého dňa), ale i viac dní (tam sa stráca rozlíšenie dní). Obvykle dosahujú dobrú úspešnosť modelové predpovede a na nich založené predpovede meteorológov na cca 5 dní, potom úspešnosť a použiteľnosť klesá a predpovede nad 7 dní majú často veľkú premenlivosť a úspešnosť v jednotlivých dňoch po týždni nie je zvyčajne dobrá. Predpoveď na 7-14 dní spravidla poskytujeme odberateľom o prevládajúcom počasí v spomenutom období - predpoveď vo forme odchýlok teploty a zrážok od dlhodobého priemeru v danom týždni.

To znamená, že ani v budúcnosti nebude možné predpovedať počasie

s väčšou presnosťou na dlhšiu dobu vopred?

Vytvoriť predpovede počasia je teda možné aj na dlhšie obdobie, ale ich úspešnosť s narastajúcim časom klesá. Klesá kvôli tomu, že mnohé fyzikálne deje v atmosfére, sú nelineárne a už od cca 50. rokov minulého storočia sa vie, že rovnice popisujúce fyzikálne deje v atmosfére, sú veľmi citlivé na počiatočné vstupné údaje. Takže maličká zmena vo vstupných údajoch (v podstate ich získavame z meraní), pri zopakovaní výpočtov, napr. na 5 deň, môže viesť k úplne iným výsledkom už po treťom dni.

Ako to funguje v praxi? Ak sa blíži nejaká veľká hrozba, SHMÚ vopred kontaktuje vedenie mesta - v tomto prípade Bratislavu a následne spoločne koordinujú situáciu?

SHMÚ vydáva výstrahy pre celé Slovensko. Jedným z najdôležitejších odberateľov, je Civilná ochrana Ministerstva vnútra SR. Niektorým zložkám vedenia Bratislavy posielajú SHMÚ výstrahy pokrývajúce Bratislavský kraj (napr.

na vietor, búrky, atď.) a v posledných rokoch aj predpovede pre zimnú údržbu ciest. Ak krízový štáb (celoštatny alebo krajský) posúdi, že je hrozba vo výstrahách veľmi vysoká, zvolá zasadanie členov, medzi nimi aj zástupcov SHMÚ, aby poskytovalo čo najpresnejšie informácie o očakávaných javoch a nameraných hodnotách týchto javov (vietor, zrážky, výška vodnej hladiny, atď.) a jednotlivé organizácie zodpovedné za ochranné opatrenia rozhodujú, čo vykonajú - postavia dočasné hrádze, spevnia existujúce, evakuujú obyvateľov, zregulujú dopravu...

Predpokladám ale, že v prípade blížiacej sa hrozby, nejde iba o jediné zasadanie, ale o pravidelné rokovania...

Zasadania krízových štábov počas udalosti potom riešia priebežne ďalšie úlohy - napr. zvýšenie dočasných hrádzi, nasadenie čerpadiel, zákazy vstupov, zásobovanie vodou, potravinami, elektriinou, pričom sa ich zvyčajne zúčastňujú aj zástupcovia SHMÚ a tí aktualizujú svoje špecifické informácie.

Objavili sa informácie o tom, že zmena počasia počas septembra bola mimo očakávaní v rámci zmien klímy - možno teda povedať, že sa začala klíma meniť rýchlejšie, dramatickejšie, nepredvídateľnejšie?

Výdatný dážď, ktorý zasiahol v polovici tohtoročného septembra niektoré oblasti strednej Európy, potvrdil očakávania, ktoré vyplývajú z prejavov klimatickej zmeny podmienenej činnosťou človeka. Povodňová situácia v septembri v strednej Európe spôsobila kombinácia viacerých javov (vyskytovali sa v minulosti a budú sa vyskytovať aj v budúcnosti), ale k intenzívnym zrážkam prispela neobvykle vysoká teplota Stredozemného mora, vďaka ktorej sa vyšší obsah vodnej pary v ovzduší mohol premeniť na výdatnejšie zrážky. Klimatická zmena sa prejavuje zosilňovaním tzv. skleníkového efektu, ktorý zvyšuje aj teplotu oceánov a morí. Už v posledných desaťročiach 20. storočia bolo zdôrazňované v odborných analýzach, že globálne otepľovanie sa bude postupne prejavovať aj

v teplote povrchových vrstiev morí a oceánov. (Vyššia teplota morskej vody spolu s vyššou teplotou vzduchu, sú vhodným prostredím, kde sa môžu pri určitých poveternostných situáciách tvoriť tlakové nízky a pri ich vývoji a pôsobení, sa pri procesoch vytvárania atmosférických zrážok, môže v ovzduší udržiavať viac vodných pár, ktoré po kondenzácii produkujú viac zrážok, pričom sa uvoľňuje latentné teplo, ktoré podporuje energetický potenciál všetkých procesov súvisiacich s existenciou tlakových níží. Preto môžu byť tieto tlakové nízky také výrazné a môžu mať dlhšiu životnosť. Takže pri ich pôsobení môže padať viac zrážok a dlhšie môže byť aj ich trvanie.)

Takže toto boli hlavné vplyvy na naše počasie počas uplynulých týždňov - mesiacov?

V roku 2024 sa okrem dôsledkov klimatickej zmeny prejavil aj vplyv fenoménu El Nino, ktorý všetky vyššie uvádzané skutočnosti ešte zvýraznil. Preto sa napríklad po neprijemných povodniach na rozhraní južného Nemecka

a severovýchodného Francúzska (Sársko), na konci tohtoročnej jari, upozorňovalo na to, že to mohlo vtedy dopadnúť ešte horšie, ak by sa to stalo v lete. A toto sa potvrdilo na začiatku jesene, kedy bolo ešte teplejšie ako na konci jari a pri podobnom pôsobení tlakovej nízky veľmi výdatne a dlho pršalo v časti strednej Európy, čo vyústilo do veľmi nepriaznivých hydrologických dôsledkov.

Aká očakávate, že bude jeseň 2024 v Bratislave?

Počasia od začiatku septembra do zhruba polovice októbra sme už všetci zažili - bolo rozmanité, striedalo sa neprimerane horúce počasie s veľmi daždivým a chladným, ale aj obvykle teplé počasie s bežne chladným, zároveň pokojné s bezvetriem s veľmi veterným, slnečné so zamračeným. Jeseň je teraz ročným obdobím, ktorému sa v aktuálnych klimatických podmienkach už u nás ťažšie priraduje prívlastok „pokojnejšie“. Teplotným výkyvom sa zrejme nevyhneme ani v nasledujúcich týždňoch. Ešte stále však existuje priestor na prejavy bábieho leta. Ak by sme porovnávali súčasné jesene a tie, ktoré bývali v minulosti, tak v Bratislave je teraz menej hmiele a ak sa aj vyskytujú, tak nemajú také úporné trvanie, ako to bývalo kedysi. Naopak, veterné počasie, ktoré patrí ku klíme Bratislavy, je teraz o niečo nápadnejšie aj počas jesene.

Aká očakávate, že bude zima v Bratislave. Budú nám

opäť hroziť nejaké extrémny - respektíve, od čoho to bude závisieť?

Sezónna predpoveď ukazuje, že priemeraná teplota vzduchu za celú zimu (obdobie december 2024, január 2025 a február 2025), by mala byť na väčšine Slovenska, teda i v Bratislave, zhruba o 1 stupeň vyššia ako je dlhodobý priemer. Z hľadiska zrážok nie je viditeľný signál, ktorý by naznačoval suchú alebo na zrážky bohatú zimnú sezónu 2024/2025. V praxi, samozrejme, možno očakávať premenlivé počasie s výkyv-

mi teploty, suchými i na zrážky bohatšími dňami, bezvetrím i silným vetrom. Skrátka extrémny sa asi vyskytnú, ale nevieme teraz, v ktorom mesiaci a dni a je pravdepodobnejšie, že budú celkovo opäť prevládať teplejšie dni, resp. noci než v minulosti (napr. pred rokom 2000). Extrémy budú závisieť od zmien v prúde, napr. narušenie polárneho vortexu, alebo od náhleho stratosférického oteplenia, prípadne od polohy a stability prízemnej tlakovej výše nad európskym kontinentom.

Zažijeme v Bratislave snehovú kalamiťu?

Keď to zhrnieme: zima je v našich klimatických podmienkach tým ročným obdobím, kedy je variabilita prejavov počasia vyššia, ako je to v lete. V zimách, ktoré sa vyskytujú v posledných rokoch v Bratislave je nápadné to, že výrazná väčšina atmosférických zrážok padá v tekutej, prípadne zmiešanej forme. Takže pravdepodobnosť výskytu snehovej pokrývky, teraz v zime klesá. Toto ale nie je zárukou toho, že sa v zime v Bratislave teraz

vôbec nemusí vyskytnúť snehovú kalamiťu.

Ak aj sneh v hlavnom meste napadá, zväčša sa dlho neudrží. Prečo je tomu tak?

Výdatná snehová nádielka sa v hlavnom meste vyskytuje zriedkavejšie než v minulosti, ale vyskytuje. Bratislava je situovaná na krajnom juhozápade Slovenska a tento región je pri určitých typoch poveternostných situácií náchylnejší na výskyt výdatnejších zrážok. Ak to v zime teplotné podmienky umožnia, môžu tieto výdatné

zrážky padať v tuhej forme a hrúbka novej snehovej pokrývky vtedy môže dosiahnuť pár desiatok centimetrov, pričom toto je najpravdepodobnejšie v západnej a severozápadnej, kopcovitej časti Bratislavy. Trochu iná je potom otázka výdrže tejto snehovej pokrývky, pretože z najnovších skúseností vyplýva, že stabilita snehovej pokrývky v Bratislave je problémová, a to aj vtedy, keď hrúbka snehovej pokrývky je nezanedbateľná.

Myslíte si, že bežní občania dostatoč-

ne sledujú vývoj počasia, respektíve, mali by s tým začať?

Niektorí sledujú počasie pravidelne – čo často súvisí s ich životným štýlom, tempom, prácou, záujmami a niektorí sa o počasie takmer vôbec nezaujímajú. Je vhodné sledovať aspoň výstrahy zverejňované na webovej stránke SHMÚ, a ak je pre oblasť ich záujmu/pobytu vydaná výstraha, sledovať aj skutočný vývoj počasia a zmeny v predpovediach a výstrahách.

(vt, zdroj foto fcb)

Viac sa o zrak starajú ženy než muži

Svetový deň zraku, oslavovaný každoročne druhý štvrtok v októbri, je príležitosťou upriamiť pozornosť na svoj zrak a zvýšiť povedomie o dôležitosti zdravia očí a prevencie očných ochorení.

Pravidelné meranie zraku je kľúčové pre včasné odhalenie problémov a prevenciu vážnych ochorení. Bezplatné prehliadky v predajniach očných optík poskytujú jednoduchý a efektívny spôsob, ako sa uistiť, že vaše oči sú v poriadku a dokážu v priebehu pár minút upozorniť aj na vážne zdravotné problémy, ako sú glaukom, sivý zákal alebo diabetická retinopatia.

„Pretože mnohé očné ochorenia nemajú vonkajšie príznaky, pravidelné kontroly sú nevyhnutné. Jednoduché a dostupné vyšetrenie zraku môže ušetriť množstvo problémov v budúcnosti a

je kľúčové pre identifikáciu potenciálnych problémov,” uviedla optometristka Ing. Dominika Štáliková z Očnej Optiky MANIA.

O svoj zrak sa zaujímajú viac ženy ako muži

Podľa štatistík viac o zdravie svojich očí dbajú ženy (65 %) ako muži (35 %), vyplýva to zo záujmu cestujúcich o vyšetrenie zraku vo Vlaku pre zdravie, ktorý vypravila Všeobecná zdravotná poisťovňa v auguste a septembri.

„Bolí ma hlava. Môže to byť spôsobené tým, že nenosím okuliare, aj keď ich mám predpísané?”

Prečo vidím horšie večer, keď je šero? Prečo nevidím dobre do blízka, keď do diaľky vidím dobre? Oplatí sa filter modrého svetla? Toto boli najčastejšie otázky cestujúcich v spojitosti so zrakom,

prezrádza Mgr. Miloš Dovičín, riaditeľ siete očných optík. Počas cesty Vlaku pre zdravie odmerali zrak 286 cestujúcim, mnohých najmä upozornili na zmeny v dioptriách, ktoré musia riešiť.

Signály problémov so zrakom u detí

Zdravie očí je neoddeliteľnou súčasťou nášho celkového zdravia a kvality života. S pravidelnými vyšetreniami, správnou starostlivosťou a vedomím o signáloch problémov môžete predchádzať mnohým očným ochoreniam. V súčasnosti, keď sme denne vystavení modrému

svetlu z obrazoviek a displejov, je ochrana nášho zraku dôležitejšia než kedykoľvek predtým. Odborníci odporúčajú robiť si pri práci na počítači pravidelné prestávky. „Každých 20 minút sa pozrite na objekt vzdialený asi 6 metrov na dobu 20 sekúnd. Týmto spôsobom môžete zredukovať únavu očí a napätie,” odporúča odborníčka L. Šidlová.

Deti sú obzvlášť náchylné na problémy so zrakom, ktoré môžu ovplyvniť ich výkon v škole a každodenné aktivity. „Ak dieťa často žmurká alebo si

oči trie, tak to môže naznačovať, že sa snaží zlepšiť svoje videnie. Ak má dieťa ťažkosti s orientáciou na písomnú alebo objekty, aj to môže súvisieť s poruchou zraku. Problémom môžu byť aj časté bolesti hlavy, ktoré môžu byť spôsobené napätím očí pri puku o zaostrenie. Ak dieťa odmieta čítať alebo sa zapájať do športových aktivít, môže to naznačovať problém so zrakom,” skonštatovala odborníčka D. Štáliková. Odporúča, aby rodičia pravidelne kontrolovali zrak svojich detí. Včasná diagnostika ochorení zraku môže mať zásadný

vplyv na vývoj dieťaťa.

„Prevencia je dnes dostupná prakticky pre každého. Merania zraku robíme v našich očných optikách bezplatne. Navyše, okrem komplexného vyšetrenia vieme pomôcť pri správnom výbere okuliarov alebo kontaktných šošoviek, čo je dôležité pre zabezpečenie optimálneho zrakového komfortu,” vysvetľuje M. Dovičín, ktorý zároveň upozorňuje na nebezpečný trend samovyšetrenia a kúpy dioptrických okuliarov v supermarketoch a drogériách. „Nákup dioptrických okuliarov v supermarketoch môže byť rizikový. Je dôležité, aby boli okuliare predpísané odborníkom na základe dôkladného vyšetrenia. Zlá korekcia môže viesť k ďalším problémom so zrakom,” zdôrazňuje refrakčná špecialistka Mgr. Lívia Šidlová, DiS.

(vt, zdroj foto fcb)

MUDr. Pitoňáková: Chronický stres pôsobí nenápadne a plíživ.

Ak ho ignorujeme, môže viesť k depresiám, autoimunitným či iným závažným ochoreniam

Človek je úžasný a dokonalý celok. Mnohé veci, ktoré sa odohrávajú v našich myšliach, ako napríklad to, ako sme boli vychovaní a čo si nesieme so sebou, sa často odzrkadľujú v našom živote a prejavujú sa aj na našom tele a zdraví. Preto je dôležité nazerať na človeka komplexne, lebo my sami sme komplexní. **MUDr. Zuzana Pitoňáková**, všeobecný lekár a hlavný lekár jedinej polikliniky s celostným prístupom na Slovensku – Medante, nám v rozhovore pre Bratislavský kuriér vysvetľuje princípy tohto prístupu. Zároveň nám priblížila ako uplatňuje celostný prístup pri predchádzaní dôsledkov chronického stresu, ktorý môže spôsobovať závažné ochorenia.

Čo vás priviedlo k tomu, aby ste sa pozreli na medicínu z iného uhla?

Už počas štúdia som mala problém s tým, že medicína hľadá len patológiu, len orgánové chyby, pričom sa v liečebnom procese často vytráca samotný človek. Stáva sa, že lekár vidí zdravotný problém u pani Kováčovej, ale nevidí pani Kováčovú. Tento redukcionizmus ma priviedol k hľadaniu komplexnejšieho prístupu k pacientom. Druhým zlomovým momentom bolo, keď moja najlepšia priateľka vážne ochorela. Viedli sme spolu hlboké rozhovory o tom,

čo znamená byť pacient, o vzťahu zdravotník-pacient, o živote a smrti.

Spomínali ste, že obaja vaši rodičia sú lekári. Ako je to teda s rodinnou tradíciou lekárov vo vašej rodine?

Áno, moji rodičia sú lekári. V našej rodine pokračuje už štvrtá generácia lekárov. V celostnom prístupe mi bol vzorom najmä môj dedo, ktorý bol typický rodinný lekár. V spišskom regióne, kde pôsobil, sa dodnes o ňom trauje, že poznal meno každého člena rodiny svojich pacientov, vedel, kto má aké ochorenie, ako rodina funguje a žije. Bol inšpiratívny a fenomenálny v tom, ako sa staral o svojich pacientov.

Mnohí ľudia stále nevedia, čo si pod pojmom celostný prístup v medicíne predstaviť. Mohli by ste nám tento

prístup priblížiť na konkrétnom príklade?

Celostný prístup sa zameriava na človeka, nie na ochorenie. Lekár s holistickým prístupom vníma ochorenie v kontexte životného príbehu človeka a ak je to možné a prospešné hľadá príčiny ochorenia a nerieši len následky. Konkrétnym príkladom môže byť človek, ktorý trpí nadváhou. Okrem toho, že ma zaujímajú jeho výsledky krvi, tlak a hmotnosť, tak ma zaujíma jeho životný štýl, jeho návyky – ako sa stravuje, aký má pravidelný pohyb, aké problémy v živote rieši, čo si o sebe myslí. Jednoducho ma zaujíma mnoho viac ako len hodnoty laboratórnych výsledkov a BMI tabuľky. Následne navrhнем pacientovi personalizovaný plán. Ten môže zahŕňať ďalšie vyšetrenia, lieky, úpravu životného štýlu, odporúčania na zvládanie stresu,

doplnkové terapie – individuálne podľa potrieb a preferencie pacienta.

Pre celostný prístup je príznačné, že je vysoko ľudský a kladie dôraz na vzťah lekár – pacient, ktorý by mal byť založený na obojstrannej dôvere. Lebo len tam, kde panuje dôvera môže byť kvalitná spolupráca. A o tú ide v liečbe akéhokoľvek ochorenia.

Podľa prieskumu Polikliniky Medante realizovaného agentúrou FOCUS, až štvrtina Slovákov zažíva chronický stres. Kto je typický pacient, ktorý trpí chronickým stresom?

Najčastejšie ide o vysokoškolsky vzdelanú osobu vo veku 35-54 rokov, ktorá vykonáva duševnú prácu. Chronický stres najviac postihuje obyvateľov Bratislavského kraja. Je to závažný problém, ktorý sa podieľa znač-

ne cez bolesti hlavy a vysoký krvný tlak, až po závažnejšie diagnózy ako sú depresie, onkologické či autoimunitné ochorenia.

Uvedomujú si ľudia dopady stresu?

V reprezentatívnom prieskume, ktorý sme si nechali vypracovať, sme zistili, že viac ako tri štvrtiny opýtaných (79 %) si uvedomujú vysoký negatívny vplyv stresu na zdravie, no dve tretiny respondentov (67 %) s tým aktívne nič nerobia. Na vzniku väčšiny ochorení, s ktorými sa vo svojej praxi stretávame má chronický stres významný podiel. Aj preto sme sa spolu s kolegami lekármi a ďalšími odborníkmi rozhodli, komunikovať túto tému intenzívne smerom k verejnosti.

Čo odporúčate pacientom ako prevenciu proti chronickému stresu?

nou mierou na mnohých civilizačných ochoreniach – od chronickej únavy, vyčerenia, porúch spánku, tráviacich ťažkostí,

tok spánku, vyvážená strava, pravidelný pohyb, relaxácia, budovanie dobrých vzťahov a práca so svojimi emóciami sú kľúčové. Medzi najčastejšie odporúčané techniky patrí mindfulness, práca s vlastnými emóciami, dýchacie cvičenia, meditácie a pozitívny prístup k životu.

Ak si človek nedokáže poradiť sám, aký odborník mu dokáže pomôcť?

Pomôcť môže psychoterapeut, psychológ alebo kouč. V Poliklinike Medante pracujú títo odborníci tímovo s lekármi, spoločne pomáhajú pacientom zvládnuť stres a budovať odolnosť. Vieme, že psychickú odolnosť, známu aj ako rezilienciu, si môžeme počas života natréňovať a zvyšovať.

Na záver, máte praktickú radu pre našich čitateľov?

Pozývam vás, nájdite si hodinu denne pre seba, jeden večer v týždni pre seba a jeden deň v mesiaci pre seba.

(pk, zdroj foto Medante)

Žijeme v hektickej dobe, stres sa stal jej súčasťou. Vieme, že zvládanie stresu si vyžaduje systematický prístup a čas. Dosta-

Vladimír Kobielsky verí, že všetko zlé sa raz na dobré obráti

Aktuálne môžeme na televíznych obrazovkách vídať v celkom novej polohe jedného z našich najpopulárnejších hercov. Vladimíra Kobielskeho, z ktorého sa stal moderátor Siene slávy.

Pre Bratislavského kuriéra priznal, či má s mikrofónom v ruke trému, ako dlho sa na túto prácu pripravoval a či v budúcnosti zvažuje zmenu povolania.

Aktuálne moderujete televíziu Sieň

slávy, čo je vaša prvá moderátorská skúsenosť. Ako sa v tejto pozícii cítite?

Bral som túto príležitosť s obrovskou pokorou a je pravda, že som mal trému, ako to celé dopadne. Keď som ale videl reakcie publika a hostí, tréma sa roz-

sial nikto na moderovanie neoslovil. Alebo ste takéto ponuky odmietali?

Neodmietal som tieto ponuky. Viackrát to už bolo na spadnutie, ale kvôli súhre okolností to nakoniec nevyšlo. Viackrát som moderoval plesy a baví ma to. Ponuka moderovať Sieň slávy mala ale úplne iný rozmer. Od okamihu, kedy ma tvorcovia programu oslovili, až kým sa relácia dostala na obrazovky, uplynul celý rok.

Bolo by pre vás aj po tejto prvej príležitosti prijať inú ponuku na moderovanie výzvou?

Mal som obrovské šťastie, že hneď na prvýkrát sa nám podarilo nájsť polohu, v ktorej som sa cítil dobre. Moderovanie je časovo náročné, ale ak by mi to môj kalendár dovolil, rád.

A čo spev? V Sieni slávy aj spievate, čo pre vás tiež nie je úplne bežné? Nabrali ste v tejto oblasti viac sebavedomia?

Nie, nenabral. Pokoru a triezvy úsudok by človek nemal strácať ani

keď sa mu darí. Vlastne. Najmä vtedy. Vedel by som si to predstaviť, len ak by som mal pri sebe stále Braňa Kostku. (smiech)

Okrem toho sme zaregistrovali, že ste tvárou viacerých platforiem / firiem či produktov prostredníctvom sociálnych sietí. Dalo by sa povedať, že sa z vás stáva tak trochu aj influencer?

Nemám veľmi rád toto označenie. Je to niečo podobné ako celebrita. Vďaka svojej práci ma celkom dosť ľudí pozná a časť z nich aj sleduje na sociálnych sieťach. Ak nejaká firma usúdi, že to, aký som, ako ma ľudia vnímajú – v kombinácii s počtom sledovateľov – je pre nich zaujímavé, zvyknú ma osloviť. A ak to dáva zmysel aj mne, viem si našu spoluprácu predstaviť. Takže sa skôr vnímam ako ambasádor kampaní.

V čom možno vnímate výhody a naopak, riziká sociálnych sietí. Predsa len, sleduje vás vyše 100 tisíc ľudí, čo je vysoké číslo, a teda aj váš vplyv

či dosah je v tomto smere silný.

Veľmi dobre si to uvedomujem, a preto k ním pristupujem zodpovedne a premyslene. Snažím sa ladiť obsah môjho Instagramu pozitívne. Chcem dať ľuďom, ktorí sa o moju prácu zaujímajú, aj niečo zo seba. Je to fér.

Čo je pre vás možno už za čiarou, čo by ste na sociálne siete nezverejnili? Napríklad, niektoré známe tváre sa obávajú o bezpečnosť svojich maloletých potomkov, a preto ich tváre nezverejňujú.

Každý rodič má právo nastaviť si hranice podľa svojho vlastného úsudku. Absolútne im teda rozumiem a všetci by sme mali rešpektovať limity toho druhého.

V prípade herectva a dabingu, na akých projektoch aktuálne pracujete alebo máte v najbližšom čase v pláne pracovať – povedzme do konca tohto roka? Zaregistrovala som putovné divadlo a hru Krvavé peniaze. Momentálne trávim

veľa času ako porotca na turné Let's Dance. Krvavé peniaze je napínavá detektívka v kruhu troch žien a vôbec nie je jasné, kto je vrah. Oplatí sa prísť pozrieť, buď do štúdia L + S, alebo vo vašom meste.

Ak sa nemýlim, tak sa popri umeleckom remesle venujete aj podnikaniu. Je možné, že sa časom z verejného priestoru vytráťte úplne a budete sa venovať iným činnostiam, mimo umeleckej branže? Vedeli by ste si to predstaviť, alebo pre vás herectvo bude vždy na prvom mieste?

Mám šťastie, že robím prácu, ktorá je kreatívna, rozmanitá a ktorú mám rád. Ale aj herectvo je podnikanie, hlavne, ak ste na voľnej nohe. A mne táto forma podnikania vyhovuje.

Ako vnímate a hodnotíte súčasnú situáciu v kultúre na Slovensku? Všetko sa raz na dobre obráti. Naozaj tomu verím.

(vt)

Zdroj foto:

Lubomír Pidaný – STVR

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA

Slávnostné koncerty k 75. výročiu založenia Slovenskej filharmónie

24. a 25. 10. 2024

Bratislavská ZOO je už po povodniach otvorená, avizuje nové projekty

Bratislavskú zoológickú záhradu zasiahla povodeň spôsobená vyliatím rieky Vydrice, ktorá zaplavila spodnú časť areálu. A to v mesiaci, kedy sa očakáva najvyššia návštevnosť. Následkom veľkej vody sa tak radosť z dobre rozbehnutej tohtoročnej sezóny razom rozplynula.

Najväčšie škody zaznamenali na novootvorenom Gazdovskom dvore

Podľa vyjadrenia bratislavskej zoo, najviac bola postihnutá oblasť Gazdovského dvora, kde voda zničila infraštruktúru aj mobiliár. Ďalšie škody spôsobila rieka napríklad na oplození, chodníkoch, lavičkách, a výsadbe, ako aj technológii v

jazierku. Poškodené boli aj stoly, lavičky a pitná fontánka. Voda vytopila aj budovu pri vstupe, kde boli poškodené turnikety, rozvodné skrine, a oporná lávka.

„Najväčšie nánosy bahna a naplavenín sa podarilo odstrániť v priebehu dvoch týždňov, a to vďaka nasadeniu techniky, zamestnancov a dobrovoľníkov. Obnova zaplavených budov a infraštruktúry však ešte stále prebieha a je predmetom odborných posudkov,“ spresnila aktuálny stav bratislavská zoo.

Niektoré zvieratá sú stále v náhradných „domovoch“ Zaplavenie neobišlo ani chovné zariadenia,

čo viedlo k okamžitým opatreniam na záchranu zvierat. Navlhnuté boli zariadenia lemur, mačiek a mačiek maloškrvných. Tieto druhy sú už umiestnené naspäť vo svojich pôvodných ubikáciách.

Inak je tomu v prípade zvierat z Gazdovského dvora. „Zvieratá z Gazdovského dvora sa nachádzajú ešte v náhradných priestoroch – kozy a ovce sú vo výbehu neďaleko výbehu pánd červených, poníky sú v zázemí v blízkosti ubikácie hrošikov libérijských a sličky v zázemí nosorožcov,“ informovala noviny o aktuálnej situácii Alexandra Ritterová, PR manažérka ZOO Bratislava.

Financie zo zbierky pôjdu na opravu poškodenej infraštruktúry

Zoo zriadila výzvu na finančnú podporu, v rámci ktorej sa do 9. októbra podarilo vyzbierať 31 740 eur. Peniaze budú použité na opravu poškodených budov a infraštruktúry, najmä na úpravu mosta vedúceho do Gazdovského dvora a na riešenie situácie s cyklolávkou, nachádzajúcou sa pred vstupom do zoo.

Povodeň spôsobila nielen škody na majetku, ale aj výrazný finančný výpadok. Pôvodne sa odhadovalo, že zoo bude zatvorená minimálne mesiac, čo by spôsobilo stratu približne 150 000 EUR na vstupnom, keď-

že povodeň zasiahla obdobie s najvyššou návštevnosťou. Tento scenár sa aj vďaka úsiliu dobrovoľníkov a zamestnancov nenaplnil, konečnú sumu za povodeň však stále vyčíslujú.

Nové projekty

Napriek náročným týždňom avizuje zoo aj nové projekty. Tie majú už čoskoro zlepšiť podmienky pre diviaky lesné a hrošky libérijské. Rovnako plánuje aj nový výbeh pre rysy ostrovidy.

V uplynulých dňoch začali stavebné práce, ktorým predchádzali presuny zvierat. „Hrošikom v susednom priestore vytvárame zelený výbeh s novým ochladzovacím bazénom. Ich pôvod-

ný výbeh mal výmeru 250 m², nový bude mať 1 070 m². Vodná plocha sa im zväčší štvornásobne. Najväčším prínosom bude samostatná zelená plocha s vlastnou časťou bazéna pre samicu aj samca. Súčasťou je aj revitalizácia verejného priestoru pred výbehom s novými povrchmi, mobiliárom a výsadbou,“ informuje manažér koncepcie rozvoja zoo, Marcel Dzurilla. Práce by mali byť dokončené túto jeseň.

V októbri je areál zoo otvorený od 9.00 h do 18.00 h. Posledný vstup je možný o 17.00 h.

(jp)

18+

Ride the waves of flavor

DE STEFANI
VENEZIA 1866

DE STEFANI
Rosé
PRODOTTO IN ITALIA

DELIKATESO
www.delikateso.sk

Premeny Bratislavy – druhé vydanie

Fotografia ako médium zobrazuje realitu v určitom okamihu môže v dlhšom časovom úseku priniesť unikátne svedectvo o premenách miest a Bratislava za posledných sto rokov je toho úžasným príkladom. Ako veľmi sa zmenila, kde zostala nedotknutá a z akých dôvodov sa tak stalo, ukazuje druhý diel knihy fotografov Antona Šmotláka a Ľubomíra Deáka ako aj spisovateľa Jána Laciku.

Kniha ponúka porovnanie historických fotografií so súčasnými fotografiami tých istých lokalít a prináša zamyslenie nad vynútenými či nevyvnutými zmenami daných miest. Súbor 80 historických a 80 súčasných záberov spolu s textami ponúka možnosť zastaviť sa a pouvažovať o bratislavskom genius loci. Kniha odhaľuje, ako sa Bratislava transformovala počas posledných 60 rokov a ponúka pohľad na zmenu jednotlivých častí mesta a ich význam pre miestnych obyvateľov. Tento unikátny zdroj historických i súčasných obrazov nadväzuje na prvý diel knihy a je určený všetkým, ktorí majú

Daniela Kollára, „prvý diel knihy sme vydali pred dvomi rokmi a mal úspech u širokej čitateľskej verejnosti. Kým v prvej knihe ide o porovnanie fotografií z päťdesiatych rokov 20. storočia a súčasnosti, druhý diel zachytáva obdobie šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov minulého storočia a vývoj jednotlivých častí Bratislavy, ktoré sa oproti dnešku zmenili takpovediac na nepoznanie.“ Publikácia si kladie za cieľ pripomenúť Bratislavčanom ako vyzeralo ich mesto ešte pred relatívne krátkou dobou. Stále totiž žije veľmi veľa ľudí narodených v tomto období, ktorí si prostredníctvom týchto pohľadníc možno radi osviežia nostalgické spomienky na Bratislavu svojho detstva či mladosti. Autor súčasných fotografií mesta Ľubomír Deák však pripomína „že publikácia môže

mi obrovskými zmenami prešlo ich mesto za niekoľko desaťročí a možno ich udiví skutočnosť, že mnohé niekdajšie bratislavské zákutia už vonkoncom nespoznajú. A pritom to naozaj nie je tak dávno...“

Jeho slová dopĺňa aj krstný otec knihy a známy Bratislavčan Kamil Peteraj, ktorý si spomína aj na fotografa Antona Šmotláka, autora starých fotografií Bratislavy z druhej polovice 20. storočia: „Tonko Šmotlák zanechal za sebou množstvo fotografií historickej a najmä dokumentárnej hodnoty. Zostali po ňom obrázky, na ktorých vnímame ešte

padlo za obeť mnoho budov, uličiek, dokonca celých častí, z ktorých niektoré možno nemali význam ako pamiatky, ale určovali ráz tohto mesta. Áno, Bratislava, na rozdiel od tej starej, stratila a aj podnes deň stráca svoj ráz. Svoju historickú vrstevnatosť. Zmizla nielen Vydrica, staré mestské pivovary, uličky, ktorými ste sa mohli túlať, petržalské futbalové štadióny, parčíky, takže dnes zostali zo starej Bratislavy iba zlomky. Tonko Šmotlák vlastne nevedojak dokumentoval to pôvodné, čím bolo naše hlavné mesto originálne. Bratislava stratila časť svojej mestskej originality a dnes hľadá svoju novú tvár. Aj

Autori: Ľubomír Deák, Ján Lacika a Anton Šmotlák
Formát: 270 x 210 mm, tvrdá väzba
Rozsah: 168 str. + 168 str.
Maloobchodná cena: 39,95 eur
Dátum vydania: 10. október

tov Jána Laciku dáva príležitosť odpovedať na otázku či naša krásavica na Dunaji ešte viac opeknela alebo sa stratil jej niekdajší pôvab a šarm. Určite nie je sám, komu je ľúto za nenávratnou stratou bratislavského Podhradia a ďalších starobylých zákutí tohto mesta. Ako však dodáva Kamil Peteraj: „spomínať treba, ale zbytočné je plakať. Fotograf Ľubomír Deák citlivo porovnáva starú Bratislavu s dnešnou. Víťam túto

jú a môžu v nej nájsť mnoho zaujímavých poznatkov, svedčiacich o tom, že Bratislava historická i novodobá bola a je krásnym prídunajským mestom, a to aj napriek tomu, že prežila niekoľko zničujúcich zásahov.“

Bratislava a jej premeny

Obidva diely knihy vychádzajú aj spolu v darčekovej krabici pod názvom **Bratislava a jej premeny**. V obidvoch knihách sa porovnávajú staré fotografie Antona Šmotláka nasnímané pred viac ako šesťdesiatimi rokmi s dnešnými fotografiami Ľubomíra Deáka, ktorý nafotil zábery presne z tých istých uhlov a za tých istých svetelných podmienok. Spoločný súbor 160 historických a 160 súčasných záberov spolu s textami tak dáva čitateľovi možnosť vytvoriť si komplexný pohľad na zmeny Bratislavy, ktoré sa udiali ani nie za jedno storočie.

(bak)

Autori: Ľubomír Deák, Ján Lacika a Anton Šmotlák
Formát: 270 x 210 mm, tvrdá väzba
Rozsah: 168 str.
Maloobchodná cena: 19,95 eur
Dátum vydania: 10. október

záujem o bohatý kultúrno-historický obraz Bratislavy. Podľa slov vydavateľa

zaujať aj ponovembrovú generáciu Bratislavčanov. Minimálne ich prekvapí tým, aký-

tú starú, „prešpurskú“ Bratislavu a vyvolávajú v nás sentimentálne pocity. V Bratislave

o tom je táto knižka.“

Kniha aj prostredníctvom originálnych tex-

knihu, ktorá osloví nielen „starobratislavčanov“, ale aj tých, ktorí sa v nej usídlu-

Zápal ďasien najskôr prezradí zápach z papule domáceho miláčika

Dentálna hygiena u psov a mačiek je často podceňovanou súčasťou celkovej zdravotnej starostlivosti, no jej zanedbanie môže viesť k závažným zdravotným problémom. Hoci ide o jeden z najfrekvencovanejších zákrokov v celkovej anestézii, majitelia prichádzajú do veterinárnej ambulancie často až pri rozvinutom zápale ďasien, odborne gingivitíde. Problémy so zubným kameňom sa môžu objaviť už v mladom veku, najmä u psov malých plemien a u mačiek. Správna dentálna hygiena a prevencia môžu predísť závažnej infekcii, ktorá sa môže šíriť do celého organizmu.

Malé plemená majú viac zubného kameňa

Problémy s chrupom už dávno nie sú záležitosťou len starších zvierat. Zápal ďasien a zubný kameň sa dnes objavujú aj u veľmi mladých psov, najmä malých plemien. „Je fakt, že kedysi mali psy zubný kameň až v 10. roku života. Dnes ho však pozorujeme výrazne skôr, napríklad u

yorkshirských teriérov býva zápal ďasien prítomný už aj v treťom roku života. Mala som prípad, keď päťročný pes musel podstúpiť trhanie takmer všetkých zubov, pretože sa mu kývali. Ťažkosti s gingivitídou v mladom veku majú aj čivavy,“ hovorí MVDr. Lenka Ovečková. Dôležitá je prevencia. U menších plemien sa preto odporúča čistenie chrupu raz ročne, zatiaľ čo u väčších plemien stačí interval niekoľkých rokov.

Mačky trpia závažnejšími príznakmi gingivitídy

Mačky sú rovnako ako psy náchylné na problémy s gingivitídou, často dokonca trpia závažnejšími príznakmi. „U mačiek sa zápal zvyčajne začína na stoličkách a spôsobuje ťažkosti s prijímaním potravy. Často odmietajú granule, pri jedení si vytáčajú hlavu do strán, alebo im jedlo vypadáva z papule, čo sprevádza zvýšené slinenie a majiteľ niekedy

spozoruje krvavé sliny. Zápal ďasien u mačiek sa pritom objavuje už v pomerne mladom veku. Pri ťažkej gingivitíde podávame mačkám najskôr nesteroidné antiflogistiká proti zápalu, následne môžeme pristúpiť k liečbe antiniotikami až po tejto terapii pristúpime k ultrazvukovému čisteniu chrupu,“ upozorňuje MVDr. Dagmar Zähringer, PhD. Zodpovedný majiteľ by preto mal myslieť na zdravie ústnej dutiny svojho miláčika včas.

Riziká spojené so zanedbaným chrupom

Zápal ďasien môže viesť k vážnym zdravotným problémom. Nešetrený zubný kameň spôsobuje zápal ďasien, ktorý sa môže šíriť krvou do životne dôležitých orgánov – srdca, pečene či obličiek. „Majitelia zvierat si často neuvedomujú, že zápach z papule ich psa či mačky môže signalizovať vážnejší problém. Baktérie pod zubným kameňom sa šíria do organizmu, čo môže vyvolať komplikácie nielen v ústnej dutine, ale aj v celom tele,“ varuje MVDr.

Dagmar Zähringer zo Super zoo Veterina a prízvukuje, že zvierat nemusí mať ďasná viditeľne zapálené. Stačí, ak je okolo zubu tenký červený lem na ďasne.

Vyšetrenie dutiny ústnej

O stave chrupu napovie viac preventívna dentálna prehliadka u veterinára v trvaní približne 30 minút. Jej súčasťou je kompletné vyšetrenie dutiny ústnej, posúdenie stavu chrupu, stanovenie liečebného postupu a individuálne poradenstvo pre domáce čistenie zubov, vhodných doplnkov a kŕmenie. V prípade, keď odborník odporučí ultrazvukové čistenie chrupu v celkovej anestézii, je vhodné absolvovať odber krvi s dôrazom na počet bielych krviniek, červených krviniek, hladiny cukru v krvi, ako i na zápalové parametre a zdravie pankreasu či obličiek.

Čistenie zubov ultrazvukom v celkovej anestézii

Dentálna hygiena u psov a mačiek si niekedy vyžaduje dôkladné ošetrenie v celkovej

anestézii. Pomocou ultrazvukového prístroja sa efektívne odstráni zubný kameň nielen z povrchu zubov, ale aj z menej prístupných miest – z vnútorných a zadných častí zubného oblúka. „Anestézia nám umožňuje vyčistiť všetky zuby do hĺbky, vrátane oblastí okolo ďasien, kde sa tiež tvorí zubný kameň. Až po tomto dôkladnom vyčistení môžeme pristúpiť k prevencii, ktorá spočíva v používaní zubných kefičiek, špecializovaných zubných pást či dentálnych pamlskov,“ vysvetľuje MVDr. Lenka Ovečková. V štádiu rozvinutého zubného kameňa by preventívne opatrenia totiž neboli efektívne. Výkon trvá približne 20 minút, pričom zvieraťko odchádza domov po svojich, približne hodinu po zákroku. **Od 1. októbra do 30. novembra 2024 ponúka Super zoo Veterina špeciálnu akciu na preventívnu dentálnu prehliadku len za 10 eur. V prípade potreby je možné absolvovať ultrazvukové čistenie chrupu so zľavou 15 %.**

(bak)

29. 10. Ut: 19:00
CAVEMAN
Honza Holík / Jakub Slach

3. 11. Ne: 17:00
FRIDA
MALOVAŤ A MILOVAŤ MUZIKÁL
GERI, HEVIER, VOŠATKO
Katarína Ivanková, Tomáš Palonder, Marcel Ochránek, Jakub Ružička, Mirka Gáls Partlová, Natália Puklušová

4. 11. Po: 19:00
SOBÁŠNY LIST
Martin Mňahončák, Soňa Norisová, David Hartl, Dominika Žiaranová

14. 11. Št: 19:00
V alternáciách účinkujú: M. Ochránek, P. Krajčovič, K. Oľasová, D. Žiaranová, D. Szabo, M. Majesky, P. Boublik, J. Valocká, L. Vrablicová, J. Hřčka, E. Petovský
Šialené nožníčky
PAUL PÖRTNER

24. 11. Ne: 17:00
Milenec
Účinkujú: K. Haydu, M. Gáls Partlová, D. Žiaranová, M. Mňahončák Réžia: Soňa Ferancová

25. 11. Po: 19:00
LORDI
Ateliér Maroša Kramára / Oscar Wilde a Robbie Ross
Maroš Kramár - Peter Šimun - Jozef Vajda

1. 12. Ne: 17:00
SOBÁŠNY LIST
Martin Mňahončák, Soňa Norisová, David Hartl, Dominika Žiaranová

Wüstenrot Teatro
Bratislavské Hudobné Divadlo
Teatro Wüstenrot
DK Ružinov, Ružinovská 28
820 09, Bratislava
www.gedur.sk, gedur@gedur.sk
+421 905 668 070
Predpredaj vstupeniek
Ticketportal

Na cudzokrajný hmyz si podľa odborníkov musíme zvykať

Na Slovensku – Bratislavu nevynímajúc, sa začína objavovať hmyz, na aký sme doposiaľ boli zvyknutí iba v krajinách s teplejším podnebím.

Či ide o bežný jav a či si máme na cudzokrajný hmyz zvykať, sme sa opýtali odborníka z Prírodovedeckej fakulty UK – **Mgr. Adriána Purkarta, PhD., MBA**, ktorého primárnym zameraním je štúdium mravcov (myrmekológia) a iného sociálne žijúceho hmyzu. A tiež samostatnej vedeckej pracovníčky zo Slovenskej akadémie vied., **PhD., Mgr. Ľudmily Černeckej, PhD.**

účinné, aspoň teraz na začiatku.

A. P.: Áno, môžem potvrdiť, že sme sa po rokoch priprav dočkali prvého nálezu sršňa ázijského na Slovensku. Ide o invázny druh hmyzu, ktorý sa od roku 2004 šíri z územia Francúz-

bude aj na Slovensku ako doma?

Ľ. Č.: Asi sa budeme musieť zmieriť s tým, že si tu bude zakladať nové populácie a ako sa mu bude u nás dariť, to je mne ťažko dopredu hodnotiť, keďže môj výskum sa nešpecializuje na bla-

via nejaké druhy, niekedy ujdú ľuďom zo súkromných chovov.

A. P.: Sršeň ázijský sa dostal do Európy spoločne s tovarom z Ázie, podobne, ako sa sem dostávajú stovky ďalších nepôvodných druhov. Hoci sršeň ázijský rezonuje často v médiách, treba poznamenať, že na Slovensku už teraz žijú stovky ďalších druhov hmyzu, ktoré sa sem dostali s pričinením človeka z úplne opačných kútov sveta. Prispieva k tomu i klimatická zmena, pretože sa u nás zmierňujú zimy, ktoré by prienik týchto druhov v opačnom prípade tlmili.

druhov bzdôch, ktoré obsadili fasády našich domov. Hoci sú medzi nimi i pôvodné druhy bzdôch, ktoré u nás dlhodobo žijú, majoritu tvoria dva druhy – bzdocha mramorovaná a bzdocha zeleťninová. Tie sa na naše územie dostali pred približne 10 rokmi a sú významnými hospodárskymi škodcami. Okrem poľnohospodára a záhradkára strpčujú takto pred zimou život všetkým, keďže vchádzajú do štrbín budov, aby sa ukryli pred zimou.

Zaregistrovali sme tiež informáciu o jedovatom pavúkovi s názvom No-

človeka významná. Je podobne jedovatý, ako naše väčšie druhy križiakov a strehúňov, čo znamená, že keď by ste ho nasilu držali v dlani, tak sa bude brániť a uhryzne, čo môžete samozrejme ucítiť. Miesto uhryznutia môže sčervenať, bolieť, svrbieť. Rovnaké prejavy, ak nie väčšie opuchy alebo bolesti, vám spôsobí osa, ovad alebo mravec.

A. P.: Áno, ide o druh pavúka, ktorý nesie odborný názov Zoropsis spinimana – žiaľ, oficiálny slovenský názov ešte nemá. Ide o druh pochádzajúci z južnej Európy, ktorý "objavil", že prenikať do nových území sa dá skrz mestské prostredie. Všeobecne totiž obce a mestá vytvárajú tzv. tepelné ostrovy, kedy je na ich ploche teplejšie, ako v okolitej krajine. Mnohé teplotne milné živočíchy sa tak v počiatočnej svojej migrácii objavujú práve tu.

Máme sa pripraviť na to, že takýto exotický hmyz bude u nás pribúdať?

Ľ. Č.: Je veľká pravdepodobnosť, že nám ešte pár nepôvodných druhov hmyzu pribudne. Viď výskyty sršňa ázijského a včely Megachile sculpturalis v Čechách a v Maďarsku predpovedali, že čoskoro dorazia aj ku nám. A už ich tu máme.

A. P.: Určite áno. Ide o nezvratný trend, ktorému dopomáha nielen otepľovanie a posúvanie teplotných pásiem, ale aj neutíchajúci presun ľudí a tovaru naprieč celým svetom.

(vt)

Aktuálne sa objavili informácie o tom, že na SK sa nachádza sršeň ázijský. Do akej miery je pre nás nebezpečný a čo informácia o jeho výskyte pre nás vlastne znamená?

Ľ. Č.: Momentálne sa hovorí o jeho potenciálnom nebezpečenstve pre včelárov, pretože sršeň ázijský útočí na včely medonosné, ktoré dokážu loviť, a tiež by to mohlo mať vplyv aj na samotárske včely, ktoré sa na Slovensku vyskytujú voľne v prírode. Naše včely sa musia brániť aj pred inými, pre ne už známymi votrelcami, ako je sršeň obyčajný Vespa crabro. Keďže sršeň ázijský je pre naše včely nový druh predátora, ich obranné mechanizmy nemusia byť pre ne dostatočne

ska a dokázal osídliť značnú časť západnej Európy. Ich výskyt na našom území bol na základe vedeckých výskumov očakávaný, no nebolo zjavné, kedy sa tak stane. Tento druh sršňa pre bežných obyvateľov neprináša veľa zmien – nie je agresívnejší, ako náš, pôvodne žijúci sršeň obyčajný. Jediný problém môže byť, že dokáže budovať svoje hniezda na miestach, kde to náš pôvodný sršeň nezvykne robiť – napríklad na stavbách, v kríkoch, či voľne visiac na strome. Najviac sa ho však obávajú včelári, napokon značnú časť jeho potravy tvoria práve chované včely medonosné. Do nášho ekosystému tak prichádza ďalší predátor opelovačov, čo pre ich biodiverzitu a početnosť prináša ďalšiu záťaž a stres.

Možno sa tohto sršňa úplne zbaviť, alebo sa musíme zmieriť s tým, že už

nokrídly hmyz.

A. P.: Môj prírodovedný názor je, že si na jeho existenciu budeme musieť zvyknúť. Nemyslím si, že je možné ho úplne vyhubiť. Dokážeme však zmierniť jeho šírenie a získať tak čas na zmeny, ktoré so sebou tento živočíšny druh prináša. Klimatické modelovania ukazujú, že v teplejších častiach Slovenska nachádza dobré podmienky a skutočne sa tu bude môcť cítiť ako doma.

Odkiaľ a prečo sem tento hmyz prišiel – ide čisto o dôsledok klimatických zmien?

Ľ. Č.: Nie je to len dôsledok klimatických zmien, ale aj prepojenie trhu. Veľa druhov sa šíri cez obchod s tovarom (kvety, ovocie) alebo cestuje s nami pozdĺž vlakových tratí, lodnou dopravou (tak sa dostali jedince sršňa ázijského do Európy), v automobilkách sa príležitostne obja-

O tomto novom hmyze u nás, sa verejne hovorí najčastejšie, no ako ste už naznačili, viete aj o iných druhoch, ktoré sa na Slovensku udomácnili v posledných rokoch?

Ľ. Č.: Máme skúsenosti s nepôvodnými bzdochami, lienkami, rovnokrídlovcami, komármi a určite by sa našli aj ďalší zástupcovia z iných radov hmyzu.

A. P.: Myslím, že v týchto dňoch pociťujú čitatelia na vlastnej koži vplyv nepôvodných, resp. inváznych

sferatu, ktorý tiež pochádza z teplejších podnebných pásiem. Ten sa dokonca objavil v bratislavských Jarovciach.

Ľ. Č.: Áno, tento druh sa na Slovensku objavil len nedávno. Nie je to ale invázny ani nebezpečný druh pavúka. To, že sa u nás objavil, je len dôsledok toho, že sa posúva jeho severná hranica rozšírenia. Tento druh sa vyskytuje prirodzene v Európe a globálnym otepľovaním má už vhodné podmienky aj u nás. Jedovatosť tohto druhu nie je pre

Nevyhadzujte knihy – darujte ich nám
kontakt 0907 701 786

celý článok nájdete na bakurier.sk

Vaša darčeková predajňa

DELIKATESO

www.delikateso.sk

